

DE HOOP BESCHAAMD NIET.

Eene bladzijde uit de dagen van het Schrikbewind

door MISS BEATRIX.

Een waar Verhaal.

FLAKKEESCHE BOEKDRUKKERIJ te MIDDELHARNIS.

De hoop beschaamd niet.

EENE BLADZIJDE UIT DE DAGEN VAN HET SCHRIKBEWIND.

DOOR

MISS BEATRIX.

—+—————+—
EEN WARE GESCHIEDENIS.
—+—————+—

MIDDELHARNIS.
FLAKKERSCHE BOEKDRUKKERIJ.

PSALM 42 : 7.

O mijn ziel wat buigt g' u neder?

 Waartoe zijt g' in mij ontrust?

 Voed het oud vertrouwen weder;

 Zoek in 's Hoogsten lof uw lust:

 Menigwerf heeft Hij uw druk

 Doen verand'ren in geluk.

 Hoop op Hem, sla 't oog naar boven;

 Ik zal God, mijn God, nog loven!

EENE BEDRIEGELIJKE LEUZE.

IN het laatste gedeelte der vorige eeuw hadden ongeloof en revolutie diepe wortelen geschoten in 't van God afgeweken Fransche volk. Goddelooze mannen, als Voltaire en Rousseau, leerden den menschen, dat de Bijbel geene waarheden bevatte, ja eigenlijk een samenraapsel van leugenen was, dat alle menschen gelijk in stand behoorden te zijn en ieder vrij was in zijn doen en laten. Het gevolg van deze verderfelijke leer was, dat het volk tegen den koning opstond, de wetten niet meer wilde gehoorzamen, en eindelijk in dolzinnige verblindheid zijnen vorst, koning Lodewijk XVI en diens gemalin, Marie Antoinette op het schavot bracht. De Zondag werd afgeschaft, Gods Woord mocht niet meer worden gepredikt; en in plaats van de voorgespiegelde vrijheid te verkrijgen, zuchtte het arme Frankrijk weldra onder de dwinglandij van eene onmenschelijk wreede regeering, in de geschiedenis te recht bekend onder den naam van „het Schrikbewind”. Ieder, die eerbied toonde voor Gods wet en de door God ingestelde machten werd

onder de guillotine onthoofd; het aantal slachtoffers nam met den dag toe.

Toch waren er nog oprechte Christenen en trouwe burgers, die zich aan Gods Woord hielden en niets wilden weten van eene vrijheid, die zooveel bloed kostte, zooveel tranen deed vloeien. Tot hen behoorde ook de godvreezende predikant van het stadje E. Hij was de eenige zoon van vrome ouders; zijn vader was reeds voor lang overleden en zijne moeder woonde bij hem in. In het vredige, landelijke stadje bemerkte men niet veel van de vreeselijke gebeurtenissen, die te Parijs ieder burger met schrik vervulden. Eindelijk ontving men de ontzettende tijding: de koning is onthoofd! en kort daarop kwam het gebod tot opheffing van den Zondag en afschaffing van den godsdienst. Deze tijdingen brachten eene algemeene ontroering onder de stille burgers van E. teweeg, omdat alle maatschappelijke orde en geestelijk leven daar door geheel dreigde verwoest te worden. De ijverige, godvruchtige leeraar werd van zijn ambt ontzet; de heilige Doop werd niet langer bediend; de dood des Heeren niet meer door de gemeente verkondigd; belijdenis des geloofs mocht niet worden afgelegd, de kinderen konden niet meer in den weg der zaligheid doen onderwijzen. Op elken tienden dag moest de predikant, nu „burgerlijk beambte” genoemd, het volk opwekken tot haat tegen de tirannen, tot strijd tegen de vijanden en tot gehoorzaamheid aan de wetten des lands. Deze en dergelijke wettelijke bepalingen werden ook den predikant Taverny voorgeschreven; terwijl op overtreding de dood-

straf was gesteld. Men kan zich voorstellen, welk een strijd in het gemoed van den leeraar ontstond. Moest hij gehoorzamen aan het goddelooze bevel, of niet? Zou hij in 't midden zijner gemeente blijven of naar veiliger streken vluchten? In overleg met zijnen kerkeraad nam hij het moedig besluit te blijven, en ondanks het bevelschrift zijne gemeente op te bouwen in de leer, die naar de godzaligheid is. Getrouw, maar voorzichtig zou hij hun voorganger zijn en de kerkeraad beloofde hem, eenparig zijner te zullen gedenken voor den Troon der genade. Op den gewichtigen tienden dag stroomde de menigte naar het kerkgebouw, om te hooren, op welke wijze dominé Taverny zijn werk zou verrichten. 't Was een treurig en vreemd schouwspel, toen de predikant, zonder ambtsgewaad of Bijbel voor de gemeente optrad in de overvolle kerk, waaruit volgens de wet zelfs de kansel was weggenomen.

Met ernstigen blik overzag de heer Taverny de schare, en na eenige oogenblikken van diepe stilte begon hij zijne rede, die zich, zoowel door diepen ernst als door een gelukkige woordenkeus kenmerkte. In de eerste plaats vermaande hij zijne hoorders zich niet te laten regeeren door tirannen, van welke de grootste, zeide hij, de Satan is. Vervolgens wekte hij hen op, den strijd aan te binden tegen de vijanden des lands, waaronder hij in de eerste plaats begreep: de zedeloosheid, de dronkenschap, den hoogmoed, de begeerlijkheid en dergelijke kwade eigenschappen. Eindelijk stelde hij de gehoorzaamheid aan 's lands wetten tot plicht van ieder Chris-

ten, maar liet niet na, op te merken, dat het nakomen van 's Heeren wet hoofdzaak blijft. Daarop ontwikkelde de predikant deze drie punten breedvoerig, doch zeer voorzichtig, zoodat zijne vrienden gesticht werden en zijne vijanden geene aanmerkingen konden maken. Den volgenden rustdag waren er veel minder hoorders en eindelijk kwamen alleen diegenen, welke geregeld de godsdienst-oefening bijwoonden. Nu kon de leeraar ook vrijer tot zijne hoorders spreken en zijne geliefde, geschokte gemeente vertroosten. Intusschen bezocht hij zijne gemeentelieden getrouw en stichtte hen zooveel in zijn vermogen was. Des avonds, wanneer hij zich in het midden der zijnen bevond en uitrustte van zijn vermoeienden arbeid, onderwees hij zijnen drie kinderen. Het was hem een onuitsprekelijk genot, de lieve kleinen met hunnen Heere en Verlosser bekend te maken. Vader en Moeder beiden hadden hunne lievelingen den Heere overgegeven, om ze voor Hem op te voeden als kinderen des Verbonds en het strekte hun tot groote vreugde, te zien, dat hunne kinderen steeds toenamen in liefde tot hunnen Zaligma-ker. Van hunne grootmoeder leerden de kinderen lezen en schrijven, terwijl de predikantsvrouw den huiselijken arbeid verrichtte en met hare dienstbode den tuin in orde hield. Wie het vreedzame gezin des wintersavonds om het helder knappende vuur bij elkander vond, of hen des zomers in de groene warande aantrof, kreeg terstond den indruk, dat hier gelukkige en oprechte Christenen woon- den, in wier hart Christus Koning was en die hun leven Hem wijdden. Vaak vergaderden ook eenige geloovigen

ten huize van den leeraar, om daar gemeenschappelijk des Heeren aangezicht te zoeken en Hem te smeeken om verlossing van het Schrikbewind, dat steeds bloeddorstiger werd, en niemand ontzag. De kleine, beproefde gemeente droeg waarlijk den nood van het geheele volk op het hart; en zoolang er nog vergaderingen van kinderen Gods gevonden werden, wier gebeden opstegen voor den troon des Almachtigen, bestond er nog hoop op verlossing voor het arme Frankrijk.

EEN RUSTDAG EN ZIJNE GEVOLGEN.

DE zaken begonnen intusschen te Parijs langzamerhand eenen anderen loop te nemen. Hoe dwaas de leden van het Schrikbewind ook waren, toch zagen zij in, dat eene natie zonder godsdienst te gronde moest gaan. Dientengevolge werd er dan ook een decreet uitgevaardigd, waarin bekend gemaakt werd, dat het Fransche volk voortaan weder een hoogste Wezen erkende. Met blijdschap werd deze tijding door de Christenen begroet; ook dominé Taverny zag in deze erkenning de vurig verlangde verhooring zijner gebeden. Hij liet den predikstoel weder in de kerk brengen, en begaf zich den volgenden Zondag in ambtsgewaad naar de kerk. Na de godsdienstoefening noodigde de leeraar de gemeente uit, den volgenden Zondag het Heilig Avondmaal te vieren; dan zou voor de eerste maal ook de doop openlijk worden bediend. Deze wel wat onvoorzichtige handelwijze trok de aandacht van eenen vreemdeling, die zich juist in het stadje bevond. Hij spoedde zich naar de hoofdstad der provincie, en klaagde den predikant bij de revo-

lutie-rechtbank aan, wijl deze zich veel meer had veroorloofd, dan het decreet toeliet.

Het was Donderdag daaraanvolgende; in de vredige pastorie dachtte niemand eenig kwaad. De dominé was in zijn studeervertrek, de moeder aan haren huiselijken arbeid, de kinderen bevonden zich met grootmoeder in de huiskamer. De bloeiende rozen in den tuin vervulden het vertrek, waarvan de ramen openstonden, met liefelijke geuren. Eensklaps kwam een man blootshoofds den tuin instormen, een oogenblik later stond hij reeds hijgend in het vertrek en bracht met moeite de woorden uit: „Berg u dadelijk! Zeg den dominé, dat hij spoedig vlucht, mevrouw. Haast u, eer het te laat is!”

„Wat is er dan toch te doen, Croix?” vraagde de oude dame verschrikt. „Ik begrijp er niets van”. Op dit oogenblik trad de predikant de kamer binnen. Zijne kalme stem en zijn heldere blik schenen reeds rust te brengen, toen hij vroeg. „Hoe zoo ontsteld, vriend Croix? Hebt ge slechte tijding?”

„Ja dominé, er zijn twee gerechtsdienaars gekomen, die zeggen, dat zij dominé Taverny gevangen moeten nemen. Marie van den Kastelein uit „de stad Parijs” hoorde ’t hen vertellen en vloog terstond heen, om mij te verzoeken of ik u wilde waarschuwen. Vlucht dus dominé, de guillotine wacht u. Nog een paar minuten en ge zijt reddeloos verloren”.

De predikant zag evenwel duidelijk in, dat alle moeite om nu nog te ontvluchten, te vergeefs zou zijn. Daarom antwoordde hij bedaard:

„Mijn leven is in de hand mijns Gods; wil *Hij* mij redden, dan *zal* Hij het doen, Hij is de Machtige. Moet ik sterven, welnu, in leven en sterven ben ik des Heeren”.

„Ach, lieve man,” smeekte mevrouw Taverny, terwijl zij, bleek van schrik op haren echtgenoot toetrad, „ga toch heen, red uw dierbaar leven toch. Denk aan mij, aan onze kleine kinderen; denk aan uwe lieve moeder”.

„Neen lieve Nina, iedere poging zou vruchteloos zijn,” sprak de leeraar en wilde er nog eenige woorden bijvoegen, maar . . . . reeds traden de vervolgers binnen, en vraagden met barsche stem, wie van de aanwezigen dominé Taverny was.

„Ik ben de man, dien gij zoekt,” zeide dominé Taverny voorwaartstredende, en terwijl de gerechtsdienaars hem de handen bonden, zeide hij tot de weenende vrouwen en kinderen:

„De Heere, onze God zij met u, mijne geliefden, Hij zal u niet begeven, noch verlaten. Hoopt op Hem, houdt sterk aan in het gebed. De Heere is krachtiglijk bevonden eene hulp in benauwdheden”.

Voor 't laatst wilde zijne echtgenootte hem omhelzen, maar zij werd ruw teruggestooten, terwijl de gerechtsdienaar haar spottend toeriep:

„Wacht maar niet tot je man terugkomt, hij moet eerst kennis maken met de guillotine!”

Daarop voerde men den algemeen beminden leeraar weg, maar terwijl de jammerkreten zijner bedroefde vrouw en de klaagtonen van zijne moeder hem in de ooren klon-

ken, herhaalde hij zachtkens de roerende geloofstaal uit den 23sten psalm: „Al ging ik ook door een dal der schaduwe des doods, ik zou geen kwaad vreezen, want Gij zijt met mij, uw stok en uw staf, die vertroosten mij”.

De leeraar berustte volkomen in Gods wil; dit was echter volstrekt niet zoo met al de leden zijner gemeente. Nauwelijks hoorde men, dat de dominé gevangen was genomen of eenige mannen en jongelingen wapenden zich met stokken of knuppels en gingen de gerechtsdienaars tegen. Toen zij hunnen geliefden leeraar als eenen misdadiger zagen weggeleiden, namen zij eene dreigende houding aan en riepen luide, dat zij hem wilden verlossen. De predikant hief zijne geboeide handen omhoog, alsof hij hen tot stilte wilde vermanen. De menigte begreep dien wenk en gehoorzaamde, waarop de heer Taverny sprak: „Kinderen, laat mij stil heen gaan. Wij allen moeten ons onderwerpen aan de overheid, en mogen ons, in geen geval met geweld verzetten tegen de machten, welke over ons gesteld zijn. Gaat naar huis en bidt daar voor mij tot Hem, zonder wiens wil mij geen haar van het hoofd zal vallen.”

Het volk ging daarop bedaard uit een; de plechtige stilte bewees, dat zij de woorden huns leeraars ter harte namen.

In droefenis en diepen rouw bleven des leeraars huisgenooten in de pastorie achter. Mevrouw Taverny wilde zich niet laten vertroosten, en geen wonder! Zij wist te goed, dat zij haren beminden echtgenoot, den geliefden vader harer kinderen, op aarde niet zou wederzien. Hare

schoonmoeder trachtte zich bedaard te houden, maar smolt weg in tranen, terwijl de kinderen snikten en om vader riepen. Daar werd de deur geopend; eene oude dame trad binnen. Zij was eene deftige, schoone vrouw, met zilverwit haar, dat stemmig gladgestreken was. Hare donkere oogen stonden droevig; en vol medelijden en liefde wendde zij zich tot de bedroefde familie met vriendelijke troostwoorden en deelnemende hartelijkheid.

DE NEEF.

EEN veelbewogen, moeilijk leven, had deze vriendelijke troosteres achter zich, en nog was haar pad met doornen bezaaid, nog voerde de Heere zijne zwaarbeproefde dienstmaagd, vaak door eenen diepen, donkeren weg. Zij was de zuster van de oude mevrouw Taverny, had haren man reeds vroeg verloren en moest toen alléén de opvoeding van hun eenig kind op zich nemen. Haar Louis had den leeftijd van Victor Taverny, dien wij als predikant ontmoetten, en beide knapen groeiden met elkander op; reeds in hunne prille jeugd hadden zij eene innige vriendschap gesloten. Te zamen gingen Louis Berru en Victor Taverny naar het gymnasium, waar beiden uitmunten door ijver in de studie en een voorbeeldig gedrag. De andere leerlingen zochten de neven wel over te halen tot deelneming aan zondige vermaken en tot de lezing van zedenbedervende boeken, als van Rousseau en Voltaire, maar zij, en vooral Victor, bleven standvastig weigeren. Als de jongelui met

elkander over den bijbel of een godsdienstig onderwerp redeneerden en daarbij hunne ongeloovige stellingen uitspraken of met het heilige spotten, ging Victor zwijgend heen, verontwaardigd en bedroefd, dewijl hij wist, dat tegenspraak niets zou baten. Louis daarentegen werd boos, als hij zoo iets hoorde en trachtte zijne makkers tot besef der waarheid te brengen. Dikwijls ontstond er dan een langdurig twistgesprek, waarin Louis echter niet altijd overwinnaar was.

„Beste Louis,” zeide Victor somtijds tot zijnen makker, „het is niet voorzichtig zooveel met ongeloovigen te spreken, wij zijn zelf nog zeer jong en zwak, wij kunnen den vijand nog niet genoeg tegenstaan. Laten wij onze kracht in het gebed zoeken en ijverig de Heilige Schrift lezen. Als we ouder zijn, zullen wij ons dierbaar Evangelie met mannenmoed verdedigen. Nu is het de tijd nog niet”.

„Ja, gij zijt ook altijd even kalm,” antwoordde Louis dan, „maar zoo ben ik niet. Als men mijn geloof bespot, kan ik onmogelijk zwijgen”.

Victor trachtte zijnen vriend het gevaar, waarin hij zich begaf, door ontijdig spreken, onder het oog te brengen, doch Louis antwoordde hem steeds hetzelfde en bleef er bij, dat hij niet zoo bedaard was en geene spotternij kon dulden. Eenen tijd lang ging dit goed, maar spoedig gebeurde, wat Victor gevreesd had. Op zekeren dag vond deze zijnen neef verdiept in een boek, dat geen bijbel of studieboek was.

„Wat leest gij Louis?” vroeg hij verwonderd.

„O, niets bijzonders, een boek, dat ik van Martin kreeg”, antwoordde Louis, terwijl hij verschrikt opzag.

Victor trad nader en de handen ineenslaande, riep hij op droeven toon :

„Jongen, Jongen! Gij weet toch wel, dat uwe moeder u nooit zou toestaan, zulke boeken te lezen.”

„Kom, kom, Victor, zoo erg is het niet, dat ik eens een boek van Mr. Rousseau doorsnuffel. 't Is mij alleen te doen om de voornaamste stellingen onzer tegenstanders te leeren kennen. Als ik iets verkeerds zie, sla ik dat over”.

„Geloof mij, Louis, Martin is een goddelooze jongen en een slecht vriend voor u. Tracht sterk te worden in Gods Woord, wat hebt ge aan al die andere dingen?”

„Ik beloof u, dat ik na dit geen boeken van de andere jongens meer zal lezen. Is 't nu goed, Victor?”

Deze zuchtte, zeide niets, maar verliet zijnen neef, om op zijne eigene kamer voor hem te bidden. Louis hield zijne belofte niet lang, Victor zag het met innige droefheid, te meer, toen hij bemerkte, dat zijn neef aan sommige uitspanningen der overige leerlingen begon deel te nemen. Als hij er iets van zeide, nam Louis het luchtig op en praatte er spoedig over heen. Victor scheidde zich steeds strenger van zijne makkers af en zocht zijnen troost in het gebed, wijl hij nu ook zijnen vriend verloren had. Wel was Louis nog altijd dezelfde goedhartige knaap, maar zoo als voorheen was toch de verhouding niet meer. Als Victor hem uitnoodigde samen een hoofdstuk uit den bijbel te lezen, zocht hij telkens eene

uitvlucht, zoodat deze eindelijk moedeloos werd en alléén deed wat zij voor dezen gemeenschappelijk verrichtten. Toen de jongens eindelijk het gymnasium hadden verlaten en als studenten de hoogeschool bezochten, was de eertijds zoo godsdienstige Louis een beslist ongeloofige geworden. Victor, die een waarlijk godvreezend jongeling was, zocht zijnen armen, afgedwaalden vriend wel terecht te brengen, maar alle moeite was te vergeefs. Louis sprak hem niet tegen, maar bleef zijne gevoelens hardnekkig vasthouden.

Zijne vrome, zachte moeder, die onuitsprekelijk veel smart had, door den afval van haren zoon hield niet op voor hem te bidden. Dagelijks bleef zij den Heere smeeken om redding voor haar kind uit de klauwen des Satans. In de stille, nachtelijke uren, wanneer alles in het ronde sliep, lag de trouwe, door zieleleed vergrijsde moeder dikwijls in een vurig gebed verzonken, op hare knieën. Dan klom hare smeeking op tot den troon van den Heiligen Israëls, dan worstelde zij om het behoud van haren eenige. Evenwel 't scheen alles tevergeefs.

De jongelingen verlieten de hoogeschool, Victor, om met een vrome vrouw eene stille pastorie te betrekken, maar Louis om als rechtsgeleerde, de goddelooze leer van Voltaire en Rousseau aan het volk te verkondigen. Wel dra was hij algemeen bekend als ijverig voorstander der revolutie. Daar hij zeer gemakkelijk voor de vuist kon spreken, hield hij dikwijls redevoeringen voor het volk, waarvan de hoofdinhoud was: „Geen tirannen meer! weg met den adel, weg met de priesters! Vrijheid, gelijkheid

en broederschap! Alle standen moeten de wereld uit; alle menschen moeten gelijk zijn”.

Hij werd eindelijk lid van de beruchte Jacobijnen-club, wier doel was, alle bestaande verordeningen en wetten te vernietigen. Vaak zag men hem op eene tribune te Parijs staan, met de roode vrijheidsmuts op het hoofd, terwijl hij bezig was het volk in wegslepende taal tot afschaffing van alle standen aan te sporen. Hij verbond zich met de goddelooze hoofdleiders der revolutie: Danton, Robespierre en Marat, die alle andersdenkenden onder de guillotine lieten onthoofden. Zoo was het gesteld met Louis op denzelfden tijd, toen zijn vrome neef Victor, nu dominé Taverny, op last der revolutie-rechtbank gevangen genomen werd. Geen wonder dus, dat Louis' bedroefde moeder eene welkome vriendin was in de predikantswoning.

„Ach lieve zuster,” zeide zij op droeven toon, „mijne droefheid is nog grooter dan de uwe. Mijn zoon toch gaat naar ziel en lichaam voor eeuwig verloren, terwijl uw zoon, indien hij moet sterven, de hemelsche vreugde binnengaat; hiernamaals zult gij hem weêrzien.”

Daarop barstte zij in tranen uit; maar eensklaps bedacht zij zich en sprak:

„Misschien is Victor nog te redden. Ik zal een brief aan Louis schrijven, hij heeft veel invloed en zal wellicht den boezemvriend zijner jeugd kunnen redden. Houd moed, lievé zuster, de Heere zal ons genadig zijn.” Dit zeggende, vertrok zij, en nog dienzelfden avond werd de brief voor Louis naar Parijs verzonden.

BANGE DAGEN.

ADVOCAAT Berru zat in zijne woonkamer, om uit te rusten na eene woelige vergadering. Daar werd hem een brief gebracht van de hand zijner moeder. Verblijd opende hij hem, nieuwsgierig naar den inhoud. Toen hij echter las, welke ernstige reden haar noopte hem te schrijven, verbleekte hij en met de hand tegen het voorhoofd slaande, riep hij: „O mijn vriend, mijn vriend! Gij zijt beter dan ik; o, dat ik in uwe plaats ware!” Eenige oogenblikken liep hij peinzend op en neder; daarna vervolgde hij: „Ik zal alles doen, om hem te redden, al moest het mij het leven kosten. Hij is de vriend mijner jeugd en een edel man.”

Daarop reed hij naar Straatsburg, om de rechters aldaar, die hij goed kende, te bewegen zijnen vriend in vrijheid te stellen. De rechters konden hem echter geen bepaald antwoord geven; zij haalden de schouders op; het verzoek, om den predikant te mogen spreken, werd echter toegestaan. Aandoenlijk, en treurig was het wederzien der beide vrienden; hoewel het niet zoo hartelijk was, als had kunnen zijn. Louis Berru was een volslagen ongeloofige, een verachter van de wetten, door God en de

overheid ingesteld, een kind der wereld; dominé Taverny was een ootmoedig volgeling van Christus, een verkondiger van Gods wet en evangelie, een oprecht kind des Heeren. Het onderscheid tusschen beide mannen was groot; ook beseften beiden, welk eene breede kloof hen scheidde en waren min of meer beklemd. Toch hadden zij elkander veel te vragen, veel te vertellen; de advocaat moest alles weten, omtrent de gevangenneming van zijnen neef, en verhaalde hem daarop, wat hij tot zijne redding doen wilde. Toen ging Berru naar den voorzitter der rechtbank, om nogmaals aan te dringen op de in vrijheidstelling van zijnen vriend. „Wel,” sprak de rechter met eenen spottendenglimlach, „gij stelt zeer veel belang in dien oproerigen predikant, ik houd hem voor een gevaarlijk mensch en wil hem zoo spoedig mogelijk onder de guillotine brengen”. Bij het hooren dezer woorden geraakte de advocaat in vuur en trachtte in wel wat heftige woorden de onschuld van zijnen vriend te bewijzen, waarbij hij onder meer ook zeide: „Er is nu, dunkt mij, reeds genoeg bloed vergoten, men kon de rustige burgers der Republiek wel ongemoeid laten”. Weder glimlachte de rechter en beloofde hem, de zaak van zijn vriend in overweging te nemen. Onmiddellijk na Berru's vertrek schreef de veradellijke rechter eenen brief aan Robespierre, waarin hij Taverny en Berru beiden, als gevaarlijke oproermakers schetste, en vroeg, wat hij met de twee neven moest aanvangen. Zeer kort daarop kwam het antwoord van Robespierre: „Onder de guillotine!” Men stelle zich voor, hoe Berru schrikte, toen hij plotseling door twee gerechts-

diensnaars werd overvallen en gevangengenomen. Hij ontstak in hevige woede, doch dit baatte weinig; hij moest mede en werd bij zijnen vriend in de overvolle gevangenis gebracht. Heftig bewogen omhelsde hij den predikant, welke diep ontroerd sprak:

„Moetan wij elkander zóó weerzien, mijn edele vriend? Ik sleep u mede in het verderf, waaruit gij mij wildet verlossen”.

Het verbitterde gemoed van den advocaat gaf zich lucht in eenen stroom van verwenschingen. Hij vloekte de vrijheid, welke hij eens had geprezen, en den bloeddorstigen Robespierre, die voorheen zijn vriend was. De predikant wees zijnen vriend op de straffende hand Gods, welke over Frankrijk was uitgestrekt, maar Berru wilde daarvan niets hooren. Daarop bracht dominé Taverny het gesprek op hunne eigene omstandigheden, zeggende:

„Gij weet, hoe ernstig deze oogenblikken zijn, denkelijk zullen wij beiden over eenige dagen, of uren wellicht, voor den hoogsten Rechter moeten verschijnen. Zijt gij gereed, om Hem te ontmoeten, mijn vriend?”

„Berru verbleekte op het hooren dezer woorden, maar herhaalde toen als zijne overtuiging:

„Er is geen God. Als ik sterf, is het uit met mij.”

Taverny bemerkte wel, dat zijn neef over dit onderwerp liefst niet spreken wilde, zuchtte en zond een stil gebed om bekeering voor hem ten hemel.

Intusschen leefden de achtergeblevene vrouwen en kinderen in de pastorie in bange vreeze en wankelende hoop. Nadat mevrouw Berru het briefje aan haren zoon verzonden

den had, ging zij andermaal de bedroefde familie bezoeken. Vele gemeenteleden waren aanwezig, doch niemand sprak een woord, men hoorde slechts jammeren en snikken. Eindelijk zeide mevrouw Berru: „Mijne lieve vrienden, al ons klagen en weenen baat niets, wij allen zijn machteloos in deze bange omstandigheid. Maar woont onze getrouwe, almachtige God niet in den Hemel, hoort Hij niet onze gebeden? Komt, buigen wij te zamen onze knieën, want er staat geschreven: „Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel”.

Daarop knielden allen neder en de bejaarde Christin stortte haar hart uit in een vurig gebed. Zij bad, ja smeekte den Heere, den dierbaren zoon, man en vader aan zijn liefhebbend gezin weêr te geven. Was echter des Heeren weg met hen in de donkerhoid, moesten zij het hoofd der familie voor altijd missen, „geef dan o barmhartige God en Vader, dat wij het onzen dierbaren Heiland mogen nazeggen: Uw wil geschiede”. Zoo smeekte de vrome vrouw en vervolgde: „Hoor, Heere onze smee-kingen, als wij pleitende op uwe beloften, U bidden om ontferming over dien verafgewekenon, van U afgedwaalden zondaar, die zijn eeuwig verderf tegen holt. Ontsteek door uwen Heiligen Goest, ook in zijn hart een vonkje van dât geloof, dat onzen eenigen troost uitmaakt”. Op deze wijze ging de zwaarbeproofde moeder voort de gemeenschappelijke belangen den Heere, op te dragen, hoewel soms de tranen hare stem verstikten, daar bij de gedachte aan haren zoon een zwaard door hare ziele ging. Na het gebed nam de weduwe den bijbel ter hand, hij

viel open bij Psalm 42 en zij las met heldere stem de woorden van den naar God smachtenden dichter: „Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstrømmen, alzoo schreeuwt mijne ziel tot U, o God!” Toen zij de laatste woorden gelezen had: „Wat buigt gij u neder, o mijne ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven, Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God,” sloeg zij het boek dicht en zeide: „Laat ons daarop vertrouwen, mijne vrienden; *die* God is ook *onze* God. Veel en vurig moet hier gebeden worden; wie weet, wat de Heere dan nog doen zal!”

Een der aanwezigen, een ouderling, sprak daarop nog een eenvoudig, geloovig gebed uit; ook de moeder des leeraars bad met innig vertrouwen om uitkomst in dezen bangen nood. Eensklaps te midden der diepste stilte hoorde met het stemmetje der vierjarige Annette op dringenden, eerbiedigen toon stamelen: „Lieve Heiland, breng mijnen armen Papa weêr spoedig bij ons, dan behoeven wij niet meer te schreien. Amen. Allen waren diep bewogen en de oude mevrouw Taverny omhelsde de schreiende vrouw van den leeraar, terwijl zij sprak: „Hoop op God, ik zal Hem nog loven, Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God”.

Vervolgens de kleine Annette in de armen drukkende, zeide zij:

„Blijf maar bidden, mijn lieveling. Eens zult gij den Heere danken voor Zijne heerlijke hulpe”.

Iederen dag werd nu biddende en wachtende doorgebracht. Het aanhoudend gebed beurde de neergebogene

zielen op en de trouwe huns Gods was den treurenden eene bron van onuitsprekelijken troost. De dierbare woorden van den 42sten Psalm werden in die dagen ontelbare malen herhaald. Eindelijk bracht de post een Straatsburger nieuwsblad. Met zenuwachtigen haast sloeg de oude mevrouw Taverny de courant op, hopende eenige tijding aangaande haren zoon te zullen lezen.

Plotseling verbleekte zij; het blad ontgleed aan hare bevende vingers. Mevrouw Berru nam het op en las: „Morgen zullen verschillende gevangenen verhoord worden. Niemand twijfelt aan hunne schuld; dus zullen allen veroordeeld en terecht gesteld worden. Onder hen bevinden zich de bekende Jacobijn Berru en de predikant Taverny”.

Met sidderende lippen had de weduwe dit bericht gelezen, en zeide toen. „Alles is dus verloren, ook mijn zoon zal vandaag vallen. God ontferme zich over ons!” Een vreeselijke dag werd nu door de ontroerde en bedroefde familie doorgebracht. De zielsbedroefde moeder van den advocaat hield niet op, haren zoon den Heere op te dragen. Haar hart werd verscheurd door nameloozen angst, zooals alleen eene moeder over haar kind gevoelen kan. Ook de overigen waren schier verpletterd; allen zochten troost in het lezen van Gods Woord, en in het ernstig gebed. Slechts de moeder des leeraars bleef hopen, zeggende: „Hoe donker het ook zij, wij hebben eenen sterken en wonderdoenden God. „Hoop op hem, ik zal Hem nog loven, Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God”.

DE HOOP BESCHAAMT NIET.

DENZELFDEN dag, waarop de familie Taverny in gedurig gebed des Heeren aangezicht zocht, werden vele gevangenen, waaronder ook Taverny en Berru veroordeeld en daarop naar het schavot gebracht. Zoo vingende beide vrienden, die zich bij elkander hadden gevoegd, den laatsten bange tocht aan. Eene groote menigte van 't gepeupel liep dansende en jubelende om den stoet. De advocaat was doodsbleek, een pijnlijke, bittere glimlach speelde nu en dan om zijne lippen, terwijl hij de vuisten krampachtig dichtkneep. De predikant zond een stil gebed ten hemel. Veel had hij zijnen God nog te vragen; zijne eenzame vrouw, zijne treurende moeder en zijne hulpelooze kinderen moest hij der trouwe zijns Heeren aanbevelen. Eene diepe smart sprak uit zijne gelaatstrekken, toen hij aan zijne jeugdige gade dacht; en hij stortte zijn overvol gemoed in eene innige smeeking uit.

„Waar is nu uw God? Hij beloont u goed voor uwe

trouwe diensten? Ziet ge wel, dat er geen God is, anders zou Hij wel beter voor u zorgen!" Deze woorden klonken eensklaps den vromen predikant in de ooren en vervulden zijne ziel met nameloos wee, vooral omdat zij werden uitgesproken door zijnen vriend, wiens ziel hij juist den Heere had aanbevolen. Hevig aangedaan riep hij uit:

"Zwijg! Bespot den God niet, wiens trouw en liefde gij niet kent!" Daarop vervolgde hij kalm en ernstig: "Wat buigt gij u neder, o mijne ziel, en wat zijt gij onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven, Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God. Ja ik zal mijnen God loven. Eeuwig zal ik Hem in zijne leiding, ook door dezen smartvollen weg loven en prijzen. Voor den troon des Lams, zal ik Hem, die van mijne jeugd aan mijn God was, danken en verheerlijken. En wat Zijne macht betreft, Berru, indien het Zijn wil is, zal Hij ons nog verlossen. Hij heeft wel grootere dingen gedaan".

"Als Hij dat doet, dan zal ik ook in uwen God gelooven," zeide Berru spottende; hij wilde nog meer zeggen, maar kon niet voortgaan door een luid geroep „Halt! Halt!"

De stoet hield stand; een courier, op een schuimend ros gezeten herhaalde het „Halt!" nog enkele malen en riep met luide stem: „Robespierre is dood! Alle gevangenen zijn vrij! Leve de Republiek!" Daarop reikte hij den aanvoerder eene gedrukte proclamatie over. De officier gebod stilte en las toen overluid:

*„In naam der Fransche Republiek!
Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap.”*

Allen burgers, die dit zien, of hooren lezen, wordt hiermede bekend gemaakt, dat gisteren de wraak den tiran Robespierre heeft getroffen, en dat heden nog 69 zijner medeplichtigen zijn terechtgesteld. Het Schrikbewind is uitgeroeid. Het land is weder vrij. De revolutie-rechtbanken zijn afgeschaft; alle doodvonnissen zijn vernietigd. De gevangenen moeten dadelijk in vrijheid worden gesteld. Volkomen vrijheid van Godsdiens is gewaarborgd. Leve de Republiek!

Parijs, den 30sten Juli 1794.

„DE CONVENTIE.”

Een daverend „Leve de Republiek!” vervulde de lucht, men wierp de mutsen in de hoogte en omhelsde elkan- der in blinde opgewondenheid. „De gevangenen zijn vrij ontbindt hen!” klonk de stem van den aanvoerder en oogenblikkelijk werd aan zijn bevel voldaan. Daarop trok- ken de soldaten heen en de burgers namen ieder een of meer gevangenen met zich. Ook Taverny en Berru wer- den medegenomen, de eerste met eenen danktoon op de

lippen en in het hart, de laatste bleek, stil en gevoelloos.

De predikant overleide dadelijk met zijnen gastheer, op welke wijze men een rijtuig zou kunnen bekomen, daar de geheele stad in rep en roer was. Men zond naar een naburig dorpje, waar met veel moeite nog een rijtuig te krijgen was, om de neven huiswaarts te brengen. Berru had bijna onafgebroken stil en somber voor zich gestaard; doch, toen de leeraar aanstalten maakte, om te vertrekken, riep hij plotseling:

„Neem mij mede, Taverny; neem mij mede naar mijne moeder!”

Men moest hem in het rijtuig dragen, want zijne krachten waren uitgeput. Gedurende den langen rit, zij reden den ganschen nacht door, sprak Berru geen woord; soms hoorde zijn vriend hem steunen en binnensmonds mompelen. Deze laatste was vervuld met lof en dank aan zijnen machtigen Helper, die hem zoo heerlijk had gered en gedurig zweefden hem de laatste, heerlijke woorden van Psalm 42 op de lippen. Zoo naderden zij in den morgenstond hun dierbaar tehuis en eindelijk hield het rijtuig voor het tuinhok der pastorie stil.

Daarbinnen hadden allen zich opnieuw vereenigd in den gebede. Nauwelijks waren zij opgestaan, toen de zesjarige Jean naar het raam snelde en verheugd uitriep: „Papa komt!” Allen vlogen naar buiten, behalve de predikants vrouw, die bewusteloos in eenen armstoel zonk. De blijde moeder van den leeraar was de eerste, die hem aan haar hart drukte, terwijl zij snikkend herhaalde: „Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn

God". Daarop liep hij haastig naar zijne vrouw; toen zij weder spreken kon, zeide zij: „De naam des Heeren zij eenwiglijk geprezen. Hij is een sterke God, die ons *meer* geeft dan wij durfden bidden of denken. Ik zal Hem nog loven, want Hij is onze God". Ook de kinderen omhelsden hunnen vader, terwijl de kleine Annette zeide: „Papa, nu zal ik onzen lieven Heiland danken, omdat Hij u weêr bij ons heeft gebracht".

Intusschen had ook mevrouw Berru haren zoon omhelsd en in huis gebracht; toen hij echter in de kamer kwam, zonk hij bewusteloos ineen. De predikant wilde hem in de pastorie te bed brengen, maar mevrouw Berru wilde daar niet van hooren en riep uit:

„Neen, neen! Hij moet in *mijn* huis komen, in het huis zijner moeder. *Ik* zal hem verzorgen. O, Louis, Louis, mijn lieve, dierbare zoon, al zijt gij ook doodelijk ziek, toch dank ik den Heere, dat ik u wederheb".

De zieke werd te bed gebracht en de geneesheer ontboden. Deze schudde bedenkelijk het hoofd en beval de grootste zorg en de diepste stilte aan. De trouwe, liefhebende moeder zette zich aan de sponde van haren zoon; dáár zou vele weken lang hare plaats zijn. Dáár worstelde zij om het behoud van haar kind, zooals zij 't nog nooit te voren had gedaan. Als hij razend door het bed vloog en God en menschen vloekte, schreide zij tot haren Goël om hulpe. Wanneer hij spotte met de dierbare uitspraken der Schrift en in ijvlende koorts de tartende woorden herhaalde: „waar is nu uw God?", klemde zij zich vast aan de beloften haars Heeren en smeekte om de redding zijner

ziel. En Hij, wiens naam Trooster en Ontfermer is, de machtige Jakobs, Hij hoorde de stem zijner zwaarbeproefde kruisdraagster, Hij ontformde zich over zijne biddende dienstmaagd en gaf ze haren zoon voor de tweede maal, als nit de kaken des doods terug. Langzaam herstelde Louis en beloonde hare trouwe zorg met teedere liefdeblijken. Van berouw over de zonde en dank aan God was in hem niets te bespeuren. Als Taverny hem aan zijne belofte (op weg naar de guillotine) herinnerde, zeide hij: „Wij zullen ieder gelooven, wat ons waarheid toeschijnt en voorts goede vrienden zijn”.

Op zekeren dag kwam Jean hem bezoeken en vroeg, of hij eens een hoofdstuk uit den Bijbel zou voorlezen. Dit werd toegestaan, en toen de kleine jongen eerbiedig de schoone gelijkenis van den verloren zoon las, werd de advocaat blijkbaar getroffen; zijne moeder, die een half uur later binnenkwam, riep hij toe:

„O Moeder, ik ben een verloren zoon, ik heb gezondigd tegen den Hemel en voor u!” Daarop barstte hij uit in eenen vloed van tranen. Verblijd en tot in de ziel bewogen, wees zijne moeder hem op den Zaligmaker, die verloornen opzoekt en zijn bloed voor zondaren stortte. Langen tijd bleef hij bij de gedachte, dat *zijne* zonden te groot waren, om vergeven te worden. Men sprak en bad met hem, maar alles was vergeefs. Hij riep onophoudelijk, dat hij een moordenaar was en een veel te groot zondaar.

Eens zeide zijne moeder tot hem: „Mijn zoon, hebt gij de woorden vergeten, die ik u als kind reeds voorlas, de woorden die God *nog* tot u spreekt. „Al waren uwe zonden

als scharlaken, zij zullen witter worden dan sneeuw; al waren zij als karmozijn, Ik zal ze maken als witte wol?"

„Moeder,” riep hij uit, „witter dan sneeuw, zegt ge? Mijne zonden, mijne zwarte zonden, witter dan sneeuw?"

„Neen, niet ik, mijn kind, maar de Heere,” antwoordde zij. Daarop zeide Louis:

„Bid met mij, moeder, zooals gij deelt, toen ik nog een klein kind was”.

De moeder knielde neder, sloot zijne handen in de hare en stortte haar overkropt gemoed in een hartelijk, kinderlijk gebed uit. Hij sprak haar ieder woord na, tranen vloeiden hem over de bleeke wangen en toen het Amen over zijne lippen kwam, was de donkerheid uit zijne benauwde ziel verdwenen, want Jezus Christus was zijn licht en de God zijner moeder was ook zijn verzoende Vader in Christus. Dien avond kwamen allen samen in het huis van mevrouw Berru om den Heere te loven voor zijne groote barmhartigheid. Lofzangen werden aangeheven en de verloren, maar weêrgevonden zoon paarde zijne zwakke stem, met die der anderen, toen men den kinderen Korachs nazong: „Hoop op God; ik zal Hem nog loven, Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezichts en mijn God.” Nogmaals besprak men de wondervolle leiding des Heeren, die hen allen door de zelfde dierbare woorden zoo uitnememd had vertroost en nu weder vereenigd. Ten laatste sprak de leeraar:

„Indien eene vereeniging hier op aarde reeds zoo heerlijk is, wat zal het dan onuitsprekelijk zalig zijn, voor alle eeuwigheid vereenigd te wezen in het nieuwe Jeruzalem.

Dáár zal de eeuwigheid niet te lang zijn, om Hem te loven, die op den troon zit, en het Lam. Dáár zullen wij hem danken voor iederen traan, dien we schreiden, voor iederen zucht, die onzen boezem ontglipte, voor iederen weg, waarop Hij ons leidde Daar zullen ook *wij* onze kroon nederwerpen voor den troon des Lams, zeggende: „Hem, die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht, in alle eeuwigheid!”

